

PM Antagning av studerande med funktionshinder

Bakgrund

Frågan om hur folkbildningen hanterar ansökningar till sina kurser från människor med funktionshinder har aktualiserats under de senaste månaderna i samband med att Handikappombudsmannen (HO) har behandlat skrivelser från ett par enskilda personer. I dessa har ifrågasatts huruvida sökande till folkhögskolekurser diskriminerats på grund av sitt funktionshinder. Handikappombudsmannen har, i vart fall i ett av de båda ärenden, konstaterat att den studerande missgynnats på grund av sitt funktionshinder..

Folkbildningsrådet har uppmärksammat de ställningstaganden som Handikappombudsmannen gjort. Med anledning därav har ett möte ägt rum mellan företrädare för rådet och ombudsmannen. I samband med detta har vissa klarlägganden gjorts och gemensamma uppfattningar noterats.

Folkbildningsrådet ser det som angeläget att utifrån detta ge några synpunkter som vägledning för framtida antagningar av deltagare med funktionshinder.

Även om tyngdpunkten i vår promemoria avser folkhögskolorna menar vi att de principer som diskuteras i hög grad är tillämpliga för också studieförbunden, inte minst de längre utbildningar som många av förbunden anordnar.

Folkbildningsrådet har också haft kontakter med Sibus kring denna promemoria.

Folkhögskolornas frihet

Varje folkhögskola fastställer själv sina mål och verksamhetsinriktningar och därmed vilka olika kurser man anordnar. I denna frihet ligger också att profilera kurserna innehållsmässigt och ange om man vänder sig till särskilda målgrupper. Det innebär också att folkhögskolan själv antar kursdeltagare och kan besluta om särskilda kriterier för detta som innebär att en enskild sökande inte är möjlig att antas till kursen. De kriterier som tillämpas får dock inte vara av sådan art att funktionshindrade utestängs eller missgynnas vid antagningsförfarandet.

Samtidigt är det viktigt att påpeka att i förordningen om statsbidrag till folkbildningen (SFS 1998:973) anges att vissa verksamheter och grupper skall prioriteras. Det sist-nämnda handlar om personer med utländsk bakgrund, deltagare med funktionshinder och arbetslösa.

Ser man till den totala verksamhet som folkhögskolorna genomför råder det ingen tvekan om att statens syften för stöd till folkbildningen uppfyllts mycket väl. Sedan kan priorite-ringarna av

verksamhetsinriktningar och målgrupper samt även de praktiska förutsättningar få till följd att utbildningsinsatserna för exempelvis människor med funktionshinder varierar mellan de enskilda folkhögskolorna.

Folkbildningsrådet vill också erinra om att under år 2001 har samtliga folkhögskolor som rekviderar förstärkningsbidrag från rådet skyldighet att utarbeta ett policydokument kring skolans verksamhet för kursdeltagare med funktionshinder. I ett sådant dokument kan finnas anledning att beskriva informations- och antagningsprinciperna.

Lika rättigheter

Sverige har förbundit sig att följa FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning. Regel 6 handlar om utbildning och där sägs att "barn och ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska ha lika möjligheter till utbildning på grundskole-, gymnasie- och högskolenivå.

Enligt lagen om Handikappombudsmannen (SFS 1994:749) skall ombudsmannen verka för att ingen missgynnas eller på annat sätt utsätts för orättvis eller kränkande behandling på grund av funktionshinder. Handikappombudsmannen skall också genom upplysnings- och informationsverksamhet eller andra opinionsbildande insatser förmedla den samlade kunskap ombudsmannen får genom sitt bevaknings- och uppföljningsarbete.

I den nationella handlingsplanen (prop. 1999/2000:79) poängteras ytterligare de funktionshindrades rätt till utbildning. Den nyligen lämnade propositionen om vuxnas lärande (prop. 2000/01:72) framhåller också att behovet av lärande är stort för personer med funktionshinder. Samtidigt framgår det av de båda propositionerna att det fortfarande finns en rad hinder för såväl den funktionshindrade som för utbildningsanordnarna att fullt ut leva upp till de innebörden av de politiska besluten.

Med tanke på den människosyn – allas lika värde - och det demokratiska arbetssätt som skall känneteckna folkbildningen är det givetvis angeläget att folkhögskolorna prioriterar kurser för och antagning av människor med funktionshinder. Att så blir fallet behöver knappast ifrågasättas.

Framför allt ett av de två ärenden som Handikappombudsmannen tagit upp pekar dock på att såväl informationen till de som söker en kurs och rutinerna i samband med antagningsproceduren behöver ses över och förbättras på den berörda skolan. Vi utesluter inte att motsvarande behov kan finnas på också andra skolor.

Sakliga grunder

Det är viktigt att det ges en korrekt information till den som vill bli antagen till en folkhögskolekurs. Vidare måste ett förutsättningslöst och korrekt bemötande ske i samband med skriftväxling, telefonsamtal eller intervjuer m.m. Misstanken om att en person automatiskt diskrimineras på grund av sin funktionsnedsättning vid ett antagningsförfarande bör därmed kunna undvikas. Utgångspunkten bör vara att skolan har en positiv grundinställning till att, så långt möjligt är, anta en studerande även om vederbörande har ett gravt funktionshinder.

Har dessa förutsättningar uppfyllts kan sakliga grunder för att ej anta en person på grund av ett visst funktionshinder vara:

- Den sökande uppfyller inte de allmänna och särskilda krav som satts upp för blivande kursdeltagare.
- Folkhögskolan har valt att anpassa en kurs för deltagare med ett specifikt funktionshinder och bedömer att sökande med andra funktionshinder inte skulle få behållning av just den kursen (t.ex. en döv sökande kanske inte har behållning av en kurs som anpassats för utvecklingsstörda).
- Vid särskilt anpassade kurser skall det tydligt framgå av kursinformationen vilken inriktning kursen har och vem den i första hand vänder sig till.
- Skolans lokaler är helt otillgängliga för personer med visst funktionshinder och i den enskilda antagningssituationen kan det anses oskäligt för skolan att vidta åtgärder
- Folkhögskolan har inte kunnat få tillräckligt ekonomiskt stöd t.ex. av landstingen/kommunerna för kursdeltagarens behov av anpassning av teknisk utrustning, hjälpmedel, sjukvård- och gymnastik, logopedinsatser, kurator- och psykologhjälp; alltså den typ av merkostnader som statsbidrag från Folkbildningsrådet och Sisus ej utgår till.

Vi vill dock avslutningsvis markera att utgångspunkten alltid skall vara att varje folkhög-skola både i den reella antagningssituationen och vad gäller den framtida planeringen av verksamheten bör arbeta för att undanröja de hinder som finns för, en på lika villkor med andra sökande, antagning av studerande med funktionshinder.